

Závěr č. 41

**ze zasedání poradního sboru nejvyššího státního tajemníka
k zákonu o státní službě ze dne 31. května 2024**

**Právní režim vyplaceného doplatku platu po zrušení osvobozujícího rozsudku na
základě mimořádných opravných prostředků v trestním řízení**

Ustanovení § 144 odst. 1 zákona o státní službě ve spojení s § 331 zákoníku práce neumožňuje služebnímu orgánu požadovat po státním zaměstnanci, kterému byl v souladu s § 48 odst. 4 zákona o státní službě vyplacen doplatek platu, vrácení tohoto doplatku, přestože na základě podaného mimořádného opravného prostředku došlo ke zrušení pravomocného osvobozujícího rozsudku a pokračování v trestním stíhání státního zaměstnance, tedy i k jeho opětovnému zproštění výkonu služby.

Odůvodnění:

Poradní sbor se zabýval otázkou právního režimu vyplaceného doplatku platu po ukončeném zproštění státního zaměstnance výkonu služby z důvodu vydání pravomocného osvobozujícího (zprošťujícího) rozsudku, pokud byl následně na základě podaných mimořádných opravných prostředků tento rozsudek zrušen, a došlo tak k pokračování trestního stíhání státního zaměstnance, resp. k jeho opětovnému zproštění výkonu služby pro totožnou věc.

Zproštění státního zaměstnance výkonu služby upravuje § 48 odst. 1 zákona o státní službě, podle kterého se státní zaměstnanec na základě usnesení o zahájení trestního stíhání pro úmyslný trestný čin nebo trestný čin proti pořádku ve věcech veřejných z nedbalosti zproští výkonu služby až do skončení trestního stíhání. Státní zaměstnanec se dále zproští výkonu služby, byl-li vzat do vazby, a to po dobu jejího trvání.

Podle § 48 odst. 3 a 4 zákona o státní službě ode dne zproštění výkonu služby na základě usnesení o zahájení trestního stíhání nebo z důvodu vazby přísluší státnímu zaměstnanci plat ve výši 50 % jeho měsíčního platu, nejméně však ve výši minimální mzdy podle jiného zákona; tato část platu se zvýší o 10 % jeho měsíčního platu na každou státním zaměstnancem vyživovanou osobu, nejvýše však do výše 80 % jeho měsíčního platu. Ode dne zproštění výkonu služby na návrh kárné komise přísluší státnímu zaměstnanci plat ve výši 80 % jeho měsíčního platu. Pokud státní zaměstnanec nebyl pro trestný čin uvedený v odstavci 1 pravomocně odsouzen, jeho trestní stíhání nebylo podmíněně zastaveno ani nebylo rozhodnuto o schválení narovnání a zastavení trestního stíhání, zkrácení jeho platu se mu po skončení trestního stíhání doplatí.

Poradní sbor se na základě dotazu služebního úřadu zabýval otázkou, zda zrušením pravomocného zprošťujícího rozsudku v rámci mimořádných opravných prostředků vzniká oprávnění služebního orgánu požadovat vrácení již vyplaceného doplatku platu, či nikoliv.

Poradní sbor dospěl k závěru, že právní úprava zákona o státní službě ve spojení se zákoníkem práce takové oprávnění služebního orgánu nezakládá.

K přijetí tohoto stanoviska vede poradní sbor skutečnost, že doplatek platu byl vyplacen za stavu, kdy trestní stíhání bylo pravomocně skončeno rozsudkem, na jehož základě byl státní zaměstnanec zproštěn obžaloby, a došlo tudíž k naplnění dispozice uvedené v § 48 odst. 4 zákona o státní službě. Byly splněny veškeré zákonné podmínky pro doplacení platu, nejde proto o neprávem vyplacenou částku a z pohledu úpravy zákona o státní službě na tom již nemůže nic změnit ani zrušení předmětného rozhodnutí na základě mimořádných opravných prostředků.

Poradní sbor současně poukázal na ustanovení § 331 zákoníku práce, které rovněž brání požadavku na vrácení vyplaceného doplatku platu.

Podle § 331 zákoníku práce vrácení neprávem vyplacených částek může zaměstnavatel na zaměstnanci požadovat, jen jestliže zaměstnanec věděl nebo musel z okolností předpokládat, že jde o částky nesprávně určené nebo omylem vyplacené, a to do 3 let ode dne jejich výplaty.

K tomu poradní sbor dodává, že bezdůvodné obohacení se v pracovněprávních vztazích obecně řídí § 2991 až 3005 občanského zákoníku. Ustanovení § 331 zákoníku práce je však zvláštním ustanovením, které výrazně modifikuje ve prospěch zaměstnance jeho povinnost

vydat bezdůvodné obohacení v případě, že má zaměstnanec vrátit neprávem vyplacené částky, jež přijal v dobré víře.

Uvedené ustanovení je aplikovatelné i v podmínkách služebního poměru, což vyplývá mimo jiné ze závěru zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, sp. zn. Konf 7/2021-30 ze dne 7. dubna 2022. Z tohoto závěru lze dovodit, že řídí-li se určitá oblast úpravy zákona o státní službě zákoníkem práce, aniž by zákon o státní službě odkazoval na jednotlivá konkrétní ustanovení zákoníku práce, neaplikují se v rámci této oblasti úpravy pouze ta ustanovení zákoníku práce, která jsou zařazena do jeho části s totožným názvem, ale všechna ustanovení, která předmětnou oblast v celé její šíři upravují (např. v případě delegace na úpravu odměňování se aplikují nejen ustanovení části šesté zákoníku práce, ale také další ustanovení upravující odměňování, mj. právě § 331 zákoníku práce, který spadá do části třinácté a který upravuje postup při vracení neprávem vyplacených částek).

Podle názoru poradního sboru je třeba mít za to, že dotčený státní zaměstnanec byl při přijetí doplatku platu v dobré víře, tj. nemohl vědět a ani z okolností předpokládat, že jde o neprávem (omylem) vyplacenou částku, neboť v době výplaty bylo trestní řízení v jeho věci pravomocně skončeno. Příslušnému rozhodnutí o zproštění státního zaměstnance obžaloby svědčila v době výplaty doplatku platu presumpce správnosti. Kromě toho v souladu s čl. 40 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, resp. čl. 90 Ústavy České republiky o vině (a trestu) za trestné činy rozhoduje pouze soud. Uvedená zásada byla promítnuta rovněž do § 57 odst. 1 písm. c) správního řádu, podle něhož platí, že správní orgán si může učinit úsudek o předběžné otázce, na níž závisí vydání rozhodnutí; nemůže si však učinit úsudek o tom, zda byl spáchán trestný čin a kdo za něj odpovídá. Prokázání nedostatku dobré víry státního zaměstnance při přijetí doplatku platu by tak bylo velmi obtížné, resp. nemožné.